

El MAE - Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques

El MAE (Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques) tal com el coneixem ara neix l'any 2000 de la fusió de quatre serveis: una biblioteca docent, una biblioteca històrica de reserva, un arxiu i un museu. És un model força únic: el més normal és que aquests quatre serveis existeixin, però en organitzacions separades. (A l'Estat espanyol, per exemple, la RESAD (Real Escuela Superior de Arte Dramático) té una biblioteca docent, la part museística es troba al Museu Nacional del Teatre a Almagro (Ciudad Real), la part d'arxiu al Centro de Documentación Teatral de l'INAEM i la part bibliogràfica històrica i de reserva forma part de la Biblioteca Nacional.)

L'origen del MAE el trobem el 1913, quan Marc Jesús Bertran proposa a l'Ajuntament de Barcelona la creació del Museu del Teatre, la Dansa i la Música. El 1923 el Museu, amb uns notables fons fundacionals sobretot d'escenografia, s'integra a l'Escola d'Art Dramàtic (més endavant Institut del Teatre). El 1954 el Museu s'instal·la al Palau Güell.

El 1968 es compra una gran biblioteca històrica i de recerca amb més de 70.000 volums i 20.000 documents, que incloïa una important col·lecció de manuscrits catalans i del Segle d'Or que havia format l'empresari tèxtil i bibliòfil Artur Sedó al llarg de la seva vida.

A partir d'aquell moment, es parla de biblioteca museu. S'havia passat d'un museu i una petita biblioteca docent a ser la biblioteca més important en arts escèniques catalanes i espanyoles. El concepte de *centre de documentació* s'introduí a finals dels setanta iniciant un treball proactiu de recollir sistemàticament els programes de mà, els cartells i els reportatges fotogràfics de la temporada en curs.

Des dels inicis, el MAE ha treballat en clau nacional recollint totes les tipologies documentals que permeten reconstruir els espectacles i els processos creatius dels professionals i artistes que viuen i treballen principalment a Catalunya, intentant cobrir també la documentació de quan actuen fora de Catalunya. En aquest aspecte és important l'ad-

quisició dels arxius personals dels artistes i de les companyies i des de sempre s'ha vetllat per incorporar-los. Entre els més antics destaquen els de Tórtola Valencia i Adrià Gual, i els darrers anys, els de Xavier Regàs, Esteve Polls, Teatre Malic, la Fura dels Baus, Vol Ras i Rosa Novell.

Es pot dir que, pels seus fons, el MAE és museu nacional de les arts escèniques (actualment sense exposició permanent), biblioteca nacional d'arts escèniques i arxiu nacional d'arts escèniques.

Algunes dades per fer-se una idea de la magnitud dels fons són: més de 125.000 llibres (incloent-hi manuscrits), 7.000 audiovisuals, més de 7.500 esbossos escenogràfics, 7.000 figurins, 1.000 vestits, 400 titelles, 500 teatrins i maquetes, 150.000 programes de mà, 8.000 cartells, 300.000 fotografies, etc.

Actualment els seus objectius són:

- Preservar, documentar i difondre la memòria de les arts escèniques de Catalunya recollint tota la documentació associada (textos,

programes de mà, esbossos escenogràfics, figurins, vestits...).

- Donar suport a la docència i la recerca que s'imparteix als diferents centres docents de l'Institut del Teatre.
- Donar resposta a les demandes d'informació sobre les arts escèniques catalanes.

El seu web (www.cdmae.cat) és el portal d'accés a tots els seus fons i recursos, on destaquen: el dipòsit digital Escena Digital, desenvolupat per personal propi a partir del programari HydraProject, que ha permès agilitzar els processos de catalogació, preservació i difusió, de manera que anualment s'hi incorporen més de 20.000 imatges; Biblioescènica, el catàleg bibliogràfic i audiovisual amb 127.000 registres (més de 135.000 volums), i l'Hemeroteca Digital, amb més de 40.000 notícies.

Sobre tesaurus, diccionaris, vocabularis, mancances terminològiques

El 1993 el MAE va començar la catalogació automatitzada dels fons i va veure convenient establir un vocabulari controlat on s'establiessin relacions semàntiques i sintàctiques entre els diferents termes. Es van revisar diferents tesaurus d'especialitats multidisciplinàries sense que cap fos adequat; només un va semblar que podia ser útil: era el *Theater Thesaurus del Nederlands Theater Instituut* (1992). Es va traduir, però es va veure que era massa local i finalment es va decidir elaborar un tesaurus propi.

Es va constituir un equip de treball format per Ana Vázquez, Carme Cases i Carme Sáez per part del MAE, i Guillem-Jordi Graells i Jaume Melendres per la part docent de l'Institut. A més a més, es comptà amb el suport de professors especialistes per les diferents àrees temàtiques (Raimon Àvila per dansa, Joan

Baixas per teatre d'objectes, Carles Batlle per teatre i dramatúrgia, Jaume Melendres per dramatúrgia i direcció, Anna Riera per art, Isidre Bravo per escenografia, Agustí Humet per música, Joan-Enric Lahosa per gestió, Agustí Ros i Glòria Sanmiguel per cos i gimnàstica, Pau Monterde per ensenyament, Jordi Vilà i Agustí Ros per gest, Coralina Colom per dicció i veu).

El tesaurus es va desenvolupar amb un programa anomenat EAT (versió 0.9), dissenyat per Josep Sau, amb sintaxi precoordinada i postcoordinada entre els termes principals o encapçalaments. L'abril de 1996 es va presentar el projecte a les IV Jornades de Biblioteques d'Art a Donostia i el setembre de 1998 es donà per finalitzat. A partir d'aquí diverses circumstàncies encallaren el projecte. No s'arribà mai a traduir al castellà, gallec i eusquera tal com estava previst, ni s'implementà al catàleg automatitzat.

El 2013 en iniciar el projecte PRAEC es va intentar reprendre el projecte. Fou impossible recuperar els disquets, i actualment es disposa d'una còpia en Word.

Pel que fa a vocabularis i diccionaris en català especialitzats en arts escèniques, la situació és força deficient. Només hi ha el *Diccionari de circ* en línia, editat pel TERM CAT, el *Vocabulari d'escenografia i maquinària escènica*, de Jordi Salvador (treball de recerca, UAB), el *Vocabulari de luminotècnia*, de Lluís Marquet (IEC, 1979), i dues publicacions de l'Institut que, tot i que no són formalment diccionaris, sinó manuals de teoria teatral, es presenten en forma

Font: MAE

de vocabulari i, per tant, fan la seva funció. Són el *Diccionari d'actors*, de Jaume Melendres (2000), i el *Lèxic del drama modern i contemporani*, de Sarrazac (2009). (Per a més informació, vegeu el recull «Recursos terminològics sobre les arts escèniques» en aquest mateix número de TERMINÀLIA, p. 47-48.)

Creiem, però, que la tasca editorial de l'Institut (més de 400 publicacions, la major part en català), especialment a través de les col·leccions «Escrips teòrics» i «Materials pedagògics», ha permès desenvolupar tot el vocabulari necessari per a la pràctica i la docència i que, tot i no haver-hi diccionaris, el vocabulari en català existeix.

ANNA VALLS I PASSOLA
Directora del MAE - Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques